

Dag allemaal,

Vanuit mijn achtergrond en betrokkenheid op het gebied van archeologie en metaaldetectie ben ik gevraagd iets te zeggen namens zowel de AWN-Vrijwilligers in de Archeologie als namens de detectorzoekers in Nederland. Ik had gezien dat het programma vrij ambitieus is en de tijdslijnen krap, dus ik houd het kort. Of tenminste, dat is de intentie. Zoals u ziet lees ik mijn boodschap voor, want dat is voor mij makkelijker en voor u denk ik beter volgbaar.

Toen ik mij voorbereide op dit praatje bedacht ik me 3 dingen:

1. Hoe wordt door de AWN en de detectorzoekers nu naar PAN gekeken?
2. Wat zijn de verwachtingen en zorgen?
3. Wat zijn de tips en suggesties?

Dus houdt u vast voor de aankomende opsomming, daar gaan we.

Hoe wordt de AWN en de detectorzoekers nu naar PAN gekeken?

1. Goed dat vanuit de kant van de overheid en universiteiten meer duidelijkheid komt wat voor soort vondsten uit welke tijd wel/niet moeten worden aangemeld.
2. Hoewel PAN nog pas gestart is, lijkt iedereen in metaaldetectieland er al wel van gehoord te hebben, interessant om te zien.
3. Heel fijn dat er een kennisbank komt over metalen objecten.
4. Mooi dat je als detectorzoeker je eigen aangemelde vondsten kunt zien, dat geeft een stukje voldoening en waardering.
5. Goed dat wel de globale maar niet de exacte vindplaatsgegevens en namen van de detectorzoekers getoond worden.
6. Heel goed dat registratoren bij detectorzoekers langs gaan, in plaats van andersom.

Wat zijn de verwachtingen en zorgen?

1. De verwachting is dat vele tienduizenden of honderdduizenden relevante metaalvondsten bekend worden. In potentie biedt dit heel veel mogelijkheden om tot nieuwe materiaalkennis en kennis over het verleden en de regio te komen. Hopelijk blijft het niet bij registreren alléén en wordt ook ingezet op vernieuwend onderzoek en op het delen van dit onderzoek.
2. Hopelijk wordt iedereen die met vondsten een bijdrage levert aan PAN in de toekomst actief op de hoogte gehouden van nieuwe ontdekkingen en inzichten.
3. Om bij te dragen aan de puzzel van het verleden en daarvoor te worden gewaardeerd, geeft voor veel mensen genoegdoening. In die zin zijn

detectorzoekers en/of AWN leden een van de belangrijkste communicatie doelgroepen van overheden en universiteiten die zich met PAN bezighouden.

4. PAN mag absoluut niet na een paar jaar aan het einde van de subsidieperiode stoppen. Een vraag die leeft is wie dit gaat voortzetten: RCE of een andere instantie?

Wat zijn de tips en suggesties?

1. Bij detectorzoekers bestaat veel expertise over metaalvondsten, niet zelden méér dan bij archeologen. Goed als zij kunnen bijdragen aan bijvoorbeeld determinaties van vondsten.

2. Door artikelen over interessante geregistreerde vondsten ook in het Detector Magazine en de Coinhunter magazine te publiceren, worden zoekers misschien enthousiast gemaakt om óók hun vondsten in PAN te laten registreren. Dit gebeurt inmiddels en bevordert een wisselwerking tussen de PAN en de zoeker.

3. De aanwezigheid van de PAN op zoek- of ledendagen wordt als zeer prettig ervaren. Als de PAN regelmatig aanwezig is, bevordert dit het vertrouwen in deze voor zoekers nieuwe instantie. Het verkleint dan de afstand tussen zoekers en de archeologie en is dé manier, om de vondstaanmelddrempel van zoekers te verlagen.

4. Terugkoppeling na registratie van vondsten naar zoekers was, is en blijft heel belangrijk.

5. Het is voor een metaaldetectorzoeker altijd leuk te weten of je een zeldzame vondst hebt gedaan. Wellicht dat dit op een of andere manier kan worden aangegeven – bijvoorbeeld met een indicatie van 1 t/m 5 sterren.

6. Ook is het leuk om te weten of jouw vondst door anderen wordt gewaardeerd. Aantallen 'views' of 'likes' valt te overwegen. En misschien zelfs het kunnen geven van een reactie.

7. Tot slot is een overzicht met 'topvondsten' algemeen, per tijdsperiode en per regio (waar je woont) erg leuk om te zien.

Dit gezegd hebbende, wil ik u graag nog iets vertellen over het aspect 'waarde'. Eigenlijk is het namelijk best wel bijzonder dat zoveel duizenden mensen enthousiast worden van kleine, oude, vaak onooglijke metalen objecten en versleten munten. Ik bedacht me laatst; waar zit 'm dat nou in? En ik denk dat dit te maken heeft met een soort stapeling van waarden, die vaak als volgt verloopt:

1. Als detectorzoeker vind je ten eerste niet zomaar de mooiste zaken. Daaraan vooraf gaat vaak honderden uren oefenen met een soms ingewikkeld apparaat. Als je dan uiteindelijk iets leuks vindt, is de voldoening des te groter.
2. Ditzelfde geldt voor een goede voorbereiding, want niet overal liggen interessante objecten. Veel detectorzoekers bestuderen oude kaarten en kennen na verloop van tijd hun woongebied op hun duimpje, inclusief de geschiedenis. Dus ook hier: als je dan uiteindelijk iets leuks vindt, is de voldoening des te groter.
3. Het met een metaaldetector zoeken is niet voor iedereen weggelegd. Het kost fysieke inspanning, vaak voor dag en dauw opstaan, bitter doorzettingsvermogen en soms regelrechte ontberingen in kou, wind, regen of juist zonnesteek opleverende zonneschijn. En dan heb ik nog niet eens over muggen, vliegen, horzels, teken, lege batterijen, al te nieuwsgierige koeien, zoektoestemmingweigerende boeren, bemoeizuchtige passanten, zeurende echtgenoten en aandachtvragende kinderen. Dus ook hier: als je na dit alles te hebben doorstaan niets vindt, is dat niet bepaald bemoedigend. Maar mocht je dan een keer toch eens wat leuks vinden, is de voldoening des te groter.
4. Als je iets hebt gevonden, is het feest nog niet over. Dan begint het schoonmaakfeest. Sommige zoekers hebben een compleet arsenaal aan tandartsgereedschap, tumblers, ultrasoonreinigers en andere middelen aangeschaft om vondsten vakkundig te reinigen en te ontdoen van vuil, aanslag en corrosie. Als dit dan uiteindelijk na veel inspanning iets leuks oplevert, is de voldoening des te groter.
5. Als je een interessante vondst hebt gedaan en ook hebt weten schoon te maken, dan begint het eigenlijk pas. Want, wát is het nu precies? Dit kost studietijd, het aanschaffen van boeken, nachtenlange speurtochten op internet en veel ervaring opdoen. Uiteindelijk een vondst kunnen duiden, weten hoe oud het is, hoe en waarvoor het werd gebruikt maakt een vondst tot iets bijzonders! Niet voor niets kunnen detectorzoekers maar moeilijk scheiden van hun vondsten, hiermee is niet minder dan een emotionele band ontstaan. Elke vondst representeert een tastbare herinnering aan het verleden, aan de eigen zoektocht, aan het vinden, het schoonmaken en de jubelstemming na het duiden van de vondst.
6. Een volgende fase in deze waardetoekenningverkenning breekt aan wanneer de vondst met anderen wordt gedeeld. Dit gebeurt massaal op verenigingszoekdagen, in metaaldetectiemagazines, op determinatie fora en de laatste jaren ook steeds meer op Facebook. Wist u bijvoorbeeld dat er in Nederland en Vlaanderen inmiddels meer dan 100 verschillende metaaldetectiegroepen op Facebook bestaan, waarvan de grootste al bijna 7.000 leden kent? Dit is niet voor niets: je vondst aan anderen laten zien en

hierover kennis uitwisselen, complimenten ontvangen en gedachten uitwisselen geeft veel mensen veel voldoening.

7. Veel zoekers vinden het zonder meer fijn wanneer een expert, bijvoorbeeld een archeoloog of materiaalspecialist, zijn enthousiasme voor een vondst en expertise over een vondst deelt. Ook dit is waardetoevoegend. Dus PAN voorziet alleen al wat dit betreft zéker in een behoefte!

8. Als een vondst tot slot ook nog visueel mooi is om te zien, zeldzaam is of soms ook nog financieel waardevol is, dan voelt dit als een kroon op het werk en geeft ook dit voldoening.

Tot zover dit gedachtenspinsel rond de emotionele geladenheid van vondsten. Ter afsluiting nog iets over de relatie tussen de AWN Vrijwilligers in de archeologie en detectorzoekers.

Als detectorzoeker ben je naar mijn mening een sóort vrijwilliger in de archeologie. Met een specialistisch apparaat worden immers soms archeologisch relevante vondsten gedaan. Deze wórdten gedaan in de bovenste grondlaag, waarin metalen vaak kwetsbaar zijn voor inwerking van water, zuurstof, bemesting en grondbewerking. In die zin zijn detectorzoekers ook een soort reddingsarcheologen, want zonder metaaldetectie verdwijnen vondsten na verloop van tijd door erosie en daarmee óók de informatiewaarde die aan een vondst verbonden is.

Met deze laatste opmerking zijn we aangekomen bij een heel belangrijk woord in de archeologie: **context**. Hoe meer contextgegevens kan worden gekoppeld aan een vondst, hoe meer waarde de vondst voor de archeologie heeft. Denk aan diepte, grondsoort, vindplaats, bijvondsten, ouderdom, gewicht, doorsnede, foto's, beschrijving, determinatie, et cetera. Elke vondst is als een puzzelstukje van het verleden en dat maakt vondsten vaak ook zo interessant. Vondsten zijn daarmee ook een verrijking voor de regionale kennis. Dat is voor de vinder interessant maar ook voor het verhaal van de regio. Wanneer detectorzoekers zich nog meer aansluiten bij de AWN en meer AWN leden zich bekommeren om metaaldetectie en de vondsten uit de werkgebieden van de AWN, dan denk ik dat hieruit een mooie wisselwerking kan voortkomen. Ik hoop van harte dat deze wisselwerking ook zal bijdragen aan zoveel mogelijk meldingen bij PAN.

Dank u wel.